

НЕОБХІДНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ СПЛАТИ

Лагодієнко Н. В., д-р екон. наук, доцент

e-mail: besedina77@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Цифрові трансформації в оподаткуванні насамперед стимулюють прозорість процедур оподаткування. Зусилля цифрової трансформації призводять до відчутних результатів – простежується зростання податкових надходжень. Закономірним підсумком підвищення рівня цифрової зрілості є перетворення податкових органів та бізнесу на адаптивну цифрову платформу. Це дозволить мінімізувати адміністративний тягар: для сумлінних платників податків виконання податкових зобов'язань здійснюватиметься в рамках їхніх бізнес-процесів, а контрольна-наглядова діяльність зосередиться лише на потенційних порушниках або на тих, хто перебуває за периметром платформи.

Ключові слова: адміністрування податків, електронне адміністрування, податки, податкова система, електронний кабінет платника податків, Державна податкова служба.

Розвиток економіки на постіндустріальному етапі розвитку суспільства значною ірою тало залежати від рівня використання інформаційних технологій у певній інфраструктурі. Одним із стратегічних завдань соціально-економічного розвитку української економіки на середньо- та довгострокову перспективу є створення стабільних та передбачуваних умов, що забезпечують підвищення ефективності, конкурентоспроможності та прозорості податкової системи на основі впровадження нових технологій та формування єдиного інформаційного простору адміністрування доходів бюджетної системи. Сучасна система адміністрування податкових платежів формується з урахуванням попередження мінімізації податків платниками за рахунок їх незаконних дій та поступово стає універсальним контрольним інструментом державних органів влади по відношенню щодо діяльності суб'єктів підприємництва. Застосування системи електронного адміністрування забезпечує ефективне здійснення камерального контролю, дозволяє знизити трудомісткість системи адміністрування як з боку платників податків, так й з боку контролюючих органів, а тому дасть змогу підвищити ефективність системи, зменшив податкові ризики.

Передумовами для впровадження системи електронного адміністрування стали недоліки існуючої системи оподаткування, до яких належить можливість недобросовісних платників уникати податкових зобов'язань та безпідставно отримувати відшкодування ПДВ із бюджету через так звані податкові ями, недосконала система адміністрування ПДВ, а також ринок податкових мінімізаторів, що створює нерівні умови діяльності законослухняних платників

податків, оскільки саме на них лягає найбільше податкове авантаження. Крім цього, шахрайські схеми є джерелом неврахованої готівки, яка забезпечує ухилення від сплати інших податків, таких, наприклад, як ПДФО та ЄСВ.

Основними цілями електронної реформи справляння ПДВ в Україні є повернення справедливості у процес оподаткування: усунення фіктивних постачальників, знищення «податкових ям», «скруток», конвертаційних центрів, «оптимізаторів», боротьба з ухиленням від сплати через покращення адміністрування, усунення корупційних чинників, усунення адміністративного тиску з боку податкових органів, спрощення адміністрування та сплати ПДВ тощо. Доведено, що цифрові трансформації в оподаткуванні насамперед стимулюють прозорість процедур оподаткування. Визначено, що зусилля цифрової трансформації призводять до відчутних результатів – простежується зростання податкових надходжень. Закономірним підсумком підвищення рівня цифрової зрілості є перетворення податкових органів та біз-несу на адаптивну цифрову платформу. Це дозволить мінімізувати адміністративний тягар: для сумлінних платників податків виконання податкових зобов'язань здійснюватиметься в рамках їхніх бізнес-процесів, а контрольно наглядова діяльність зосередиться лише на потенційних порушниках або на тих, хто перебуває за периметром платформи. Досліджена безпосередньо система адміністрування ПДВ: автоматичний облік сум сплаченого ПДВ у розрізі платників, автоматичне безкоштовне відкриття рахунків платникам податків у банку, складання всіх податкових накладних відбувається в електронному вигляді, так само як і їх реєстрація в єдиному електронному реєстрі податкових накладних.

На сьогодні залишаються невирішеними низка серйозних проблем у галузі функціонування системи податкового адміністрування, пов'язаних з як із недосконалістю нормативно-правової бази, незважаючи на постійне внесення змін до законодавчих актів, а також з недоліками в організації податкового контролю, покликаною забезпечити гармонізацію фінансових інтересів держави та платників податків. Система електронного адміністрування ПДВ (далі СЕА ПДВ), організована на центральному рівні ДФС, забезпечує автоматичний облік у розрізі платників податку: сум податку, що містяться у виданих та отриманих податкових накладних, ареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі - ЄРПН), та розрахунках коригування до них; сум податку, сплачених платниками при ввезенні товарів на митну територію України; сум поповнення а залишку коштів на рахунках у системі електронного адміністрування ПДВ; суми податку, на яку платники мають право зареєструвати податкові накладні в ЄРПН. Водночас СЕА ПДВ не внесла кардинальних змін до загальних принципів справляння ПДВ, затверджених Податковим кодексом України. Норми Кодексу, які визначають коло платників ПДВ, об'єкт і базу оподаткування, підходи у формуванні податкових зобов'язань та податкового кредиту, залишилися сталими.

Одночасно з розвитком інформаційних технологій зростають і соціальні потреби населення в отриманні послуг швидким, доступним та якісним способом. Подібно до бізнесу, податкові органи повинні використовувати нові

потоки даних та підтримувати постійний зв'язок з платниками податків як з метою податкового контролю, так і для надання платникам податків індивідуалізованих послуг [1].

Унікальність становища податкових органів як збирачів і акумуляторів великих масивів даних дозволяє їм практично домагатися гармонійної інтеграції з урахуванням єдиної цифрової платформи двох основних напрямів роботи – контрольного і сервісного, надаючи платникам податків максимально широкий спектр послуг у електронному вигляді. Протескладність електронного адміністрування ПДВ, зокрема в частині реєстрації податкових накладних / розрахунків коригування (ПН/РК), має, поряд з перевагами, певні недоліки. Серед таких варто відмітити: 1) складність механізмів нарахування і сплати податку; 2) високу вірогідність ухилення від сплати податку внаслідок недосконалості системи податкового обліку; 3) недостатній рівень прозорості надходжень до бюджету і, як слідство, виникнення бюджетної заборгованості; 4) тривалу в часі адаптацію до нововведень платників податків; 5) розмиванням податкової бази та виведенням прибутку з під оподаткування тощо [2].

Таким чином, податкове адміністрування зводиться: на 1-му рівні – до опрацювання отриманої інформації, своєчасного реагування на неї шляхом розробки пропозицій щодо коригування податкового законодавства та затвердження перспектив податкової політики на черговий період; на 2-му – до адекватної зміни методології конкретних процедур у галузі оподаткування, виявлення недосконалості в законодавстві, розроблення пропозицій щодо його зміни; на 3-му – до зміни форм взаємодії з платниками податків, пошуку ефективних заходів контролю, виявлення схем порушення податкового законодавства та можливостей їх перетину. Як показують результати моніторингу, планомірна робота податкових органів щодо підвищення якості взаємовідносин із платниками сприяє створенню комфортних умов для виконання податкових зобов'язань у добровільному порядку. З урахуванням вимог часу здійснюється системна реорганізація процесів надання послуг платникам, зокрема за рахунок розширення електронної взаємодії та розвитку широкої лінійки електронних сервісів. Велику роль цифровізації діяльності податкових органів грають інноваційні технології, впроваджені в контрольну роботу.

Отже, розвиток нових форм податкового контролю, передбачає оперативне вирішення питань щодо зниження ризиків проведення необґрунтованих перевірок, виявлення прихованої інформації, підвищення рівня виконання обов'язків зі сплати податків та зборів, у тому кількості на добровільній основі, що дає змогу підвищити податкову культуру, податкову дисципліну та сприяє ефективній мобілізації доходів до бюджетної системи. З метою створення найбільш сприятливих умов для розвитку бізнесу та покращення якості обслуговування платників податків в Україні розроблено низку електронних сервісів, завдяки яким централізовано можна отримати необхідні довідки та дозвільні документи, подавати податкову звітність, отримувати податкові консультації та дізнаватися про нововведення податкового законодавства. Одними з основних цілей політики податкових адміністраторів є мінімізація

контактів платника податків з податковими органами та розширення спектру електронних послуг за рахунок використання новітніх інформаційних та комунікаційних технологій. Успішна реалізація цієї політики дозволяє максимально усунути втрату часу з боку платників податків та робить взаємодію з податковими органами максимально зручною.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Л. Адміністрування податків і платежів : навчальн. посіб. Ірпінь : УДФСУ, 2018. 314 с. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/2863/3/3087_IR.pdf (дата звернення: 20.04.2023).

2. Оніщенко Г. Адміністрування податку на додану вартість в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Фінансовий простір. 2020. №3(39). С. 195-204.

Abstract. Digital transformations in taxation primarily stimulate the transparency of taxation procedures. The efforts of digital transformation lead to tangible results - the growth of tax revenues can be traced. A natural consequence of increasing the level of digital maturity is the transformation of tax authorities and businesses into an adaptive digital platform. This will minimize the administrative burden: for honest taxpayers, the fulfillment of tax obligations will be carried out within the framework of their business processes, and control and supervision activities will focus only on potential violators or those who are outside the perimeter of the platform.

Keywords: tax administration, electronic administration, taxes, tax system, taxpayer's electronic cabinet, State Tax Service.

УДК 368.54

СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Мельник О. І., канд. екон. наук, доцент
e-mail: melnikoi@mnaeu.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Визначено роль і місце страхування сільськогосподарських ризиків у системі управління ризиками підприємств аграрної сфери. Наведено основні групи та розкрито особливості сільськогосподарських ризиків у вітчизняній та міжнародній практиці.

Ключові слова: страхування; сільськогосподарські ризики; страхове покриття; аграрне страхування; страховий захист.

В умовах сьогодення саме аграрне страхування є одним із найефективніших способів управління ризиками сільськогосподарських підприємств. Адже, починаючи з оцінки ризику та пошуку правильних параметрів для його вимірювання, страхові компанії пропонують оптимізовані рішення для будь-якого сільськогосподарського ризику, яке може включати різноманітні параметри покриття на основі врожайності, кліматичних показників та ін. Відтак, аграрне страхування може слугувати багатьом бізнес-цілям,